

ADC Heritage BV

Bureau voor erfgoedplanning

Nijverheidsweg-Noord 116

3812 PN Amersfoort

T 033 299 83 00

F 033 299 81 89

info@adcheritage.nl

www.adcheritage.nl

**Rapportage inzake
belangenafweging opleidingseisen
en economische belangen van in de
archeologie werkzame personen**

Uitgebracht aan de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

door ADC Heritage

in samenwerking met CapGemini

Amersfoort, 2 april 2008, gewijzigde versie

Colofon

Opdrachtgever:

Bestuur Stichting Infrastructuur
Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) en
Centraal College van Deskundigen Archeologie
(CCvD)
Postbus 420
2800 AK Gouda

Projectnummer:

H 293

Status:

Definitief rapport

Datum:

2 april 2008, gewijzigde versie

Auteur:

Drs R.Magendans

Opdrachtnemer

ADC Heritage

INHOUD

Deel 1

1	Inleiding	4
2	De opdracht	4
2.1	Afbakening van de opdracht	5
3	De aanpak	5
3.1	Workshop Baten	5
3.2	Interviews	6
3.3	Enquête	6
3.4	Bijeenkomsten Commissie Belangenafweging	6
4	Resultaten vakinhoudelijke afweging	7
4.1	Interviews	7
4.2	Enquête	10
5	Bevindingen vakinhoudelijke afweging	13
6	Bevindingen economische afweging	14
7	Onderzoeken door derden	15
8	Oplossingsrichting	16
	Geraadpleegde bronnen	19
	Bijlage 1. Enquête Vragenlijst	20
	Bijlage 2. Enquête antwoorden	22
	Bijlage 3. Enquête uitkomsten	32
	Bijlage 4. Handelingen voorbehouden aan senior archeologen	35

Deel 2

Economische afweging voor in de archeologie werkzame personen zonder afgeronde academische opleiding archeologie (CapGemini, maart 2008)

1 Inleiding

Naar aanleiding van de uitspraak van de rechter in het kort geding SOB/SIKB van 18 september 2007 moest een belangenafweging worden uitgevoerd door SIKB/Centraal College van Deskundigen (CCvD).

De belangenafweging had betrekking op de vraag of er een redelijk evenwicht aanwezig is tussen het belang van de opleidingseisen in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en de daardoor in het gedrang komende economische belangen van in de archeologie werkzame personen.

De belangenafweging wordt uitgevoerd door een commissie die wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. De commissie bestaat verder in principe uit vertegenwoordigers van alle partijen zoals die vertegenwoordigd zijn in het CCvD. De voorzitter en leden zijn zelf geen lid van het CCvD.

De commissie werd inhoudelijk ondersteund door een rapporteur. De rapporteur werd gevraagd de economische afweging en de inhoudelijke afweging op het aspect vakbekwaamheid samen in één rapport te brengen. Dit rapport ligt nu voor u.

ADC Heritage nam de rol van rapporteur op zich. Capgemini nam het onderdeel economische afweging voor zijn rekening.

2 De opdracht

De opdracht behelsde het samenstellen van een rapport waarin zowel het economisch belang als de eisen op het gebied van vakbekwaamheid zijn onderzocht, zodanig dat een belangenafweging kan worden uitgevoerd.

De opdracht bestond uit de volgende onderdelen:

- I. Breng voor het onderdeel 'vakbekwaamheid' het belang van een afgeronde academische opleiding archeologie of aardwetenschappen in kaart:
  - a) onderbouw het belang van de opleidingseisen;
  - b) onderzoek alternatieven (zoals erkenning van eerder of elders opgedane ervaring en competenties);
  - c) geef een oplossingsrichting c.q. advies voor het eventueel inrichten van een adequate overgangsregeling indien er sprake blijkt van een 'gap' tussen opleidingseisen en de opleiding van betrokken personen.
- II. Inventariseer voor het onderdeel 'vakbekwaamheid' hoeveel personen in een vergelijkbare positie verkeren als de eisers van SOB, welke functies deze personen hebben, welke opleiding zij hebben genoten en over hoeveel werkervaring zij beschikken;
- III. Formuleer voor het onderdeel 'vakbekwaamheid' de conclusies en aanbevelingen.
- IV. Maak een inschatting van het (opgebouwde economische) belang van de in de archeologie werkzame personen zonder afgeronde academische opleiding archeologie. Stel hiervoor een batenlogica op;
- V. Geef advies over mogelijke oplossingsrichtingen van een overgangsregeling, rekening houdend met de kosten die daaraan verbonden zijn;
- VI. Breng de economische afweging en de inhoudelijke afweging op het aspect vakbekwaamheid samen in één Rapport;
- VII. Breng op basis van dit rapport advies uit aan het CCvD Archeologie en aan het bestuur van de SIKB.

2.1 Afbakening van de opdracht

Het onderzoek richtte zich op het gevolg van de vakbekwaamheidseisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, vigerende versie 3.1) en die van invloed zijn op personen die beroepshalve werkzaam zijn in de Nederlandse archeologie binnen Nederland. Daarnaast geldt voor de bedoelde personen dat deze niet in het bezit zijn van een afgeronde universitaire opleiding archeologie of aardwetenschappen, maar dat zij al gedurende een langere periode werkzaam zijn in de Nederlandse archeologie en derhalve mogelijk baat hebben bij een overgangsregeling. Bij de uitvoering van de belangenafweging zijn ook personen inbegrepen die als archeoloog werkzaam zijn, die wel een academische opleiding hebben afgerond, echter niet in de archeologie maar in gerelateerde studies zoals historische geografie en antropologie¹. Binnen een mogelijke overgangsregeling zouden zij dan gelijkgesteld kunnen worden aan de volgende kritische actoren in de KNA:

- Prospector
- Senior Prospector
- KNA Archeoloog
- Senior KNA Archeoloog

Onder de opleidingseis 'afgeronde universitaire opleiding archeologie of aardwetenschappen' wordt verstaan een afgeronde Master opleiding of een afgeronde doctoraal studie.

Het onderzoek richtte zich op personen, niet op bedrijven.

3 De aanpak

Door de SIKB werd een Plan van Aanpak (24 oktober 2007, versie 1.0) opgesteld. Op basis van dit Plan van Aanpak en een nadere mondelinge toelichting daarop door SIKB (5 november 2007) stelden beide onderzoekers vervolgens hun onderzoekspzopzet op.

Die opzet bestond uit bronnen- en literatuuronderzoek, interviews, een workshop, een enquête, en bijeenkomsten met de Commissie Belangenafweging.

Voor het onderzoek is ruimer gekeken dan alleen naar de opleidingseisen, en wel om het volgende. De rechter stelt in zijn uitspraak dat onderzocht moet worden 'of er een redelijk evenwicht bestaat tussen het belang van de bewuste opleidingseisen in de KNA en de daardoor in het gedrang komende economische belangen van eisers'. Een afgeronde universitaire opleiding archeologie (en/of aardwetenschappen) is echter maar één van de eisen die aan de KNA-actoren in dit onderzoek worden gesteld. Binnen dezelfde 'kenniscomponent' als de opleidingseisen worden ook nog andere eisen gesteld, en er worden eisen gesteld aan de 'relevante werkervaring na afstuderen'. Het pakket eisen aan de kenniscomponent en de relevante werkervaring na afstuderen vormen samen binnen de KNA één geheel om de kwaliteit van het proces van de archeologische monumentenzorg te waarborgen. Het voldoen aan de gestelde opleidingseisen is binnen de KNA dus onderdeel van een vakbekwaamheidseis.

3.1 Workshop Baten²

In de workshop 'Baten' (18 december 2007) werd gesproken over de doelstelling en de waarde van archeologie in Nederland. Uitkomst was dat "archeologie geen doel op zich is, maar een middel is om het verleden in context te plaatsen en door middel van kennis, verhalen uit het verleden te borgen". Met de commissie zijn potentiële waarden aan archeologie verzameld. Al deze waarden (baten) zijn geherstructureerd in een batenlogica waarin het onderscheid in economische en niet-

---

¹ Plan van Aanpak SIKB, oktober 2007

² Zie Deel 2, rapportage CapGemini, voor de resultaten

economische baten naar voren kwam. De waarde van archeologie is gelegen op beide vlakken die moeilijk los van elkaar gezien kunnen worden (zie ook Deel 2, pagina 6).

3.2 Interviews

In de periode 3 januari tot 18 februari werden acht interviews gehouden van elk circa 1,5 uur.

Aan de te interviewen organisaties werd zelf de keuze gelaten met hoeveel mensen men in het interview ging, en wie. Wel werd soms over het laatste een wens van de onderzoekers uitgesproken. Iedereen die benaderd is, heeft zonder aarzeling meegewerkt.

De interviews werden gehouden met SOB Research, Convent van Gemeentelijke Archeologen (CGA), Vereniging van Ondernemers in de Archeologie (VOiA), Nederlandse Vereniging van Archeologen (NVvA), SIKB, Vrije Universiteit Amsterdam, en, op persoonlijke titel, met prof. dr. W.J.H. Willems en dr. R.R. Knoop. Ook is gesproken met D. van Maanen, betrokken bij vergelijkbare casuïstiek in het veld van psychologen.

Tevens heeft een sonderend gesprek plaatsgevonden met de Erfgoedinspectie (EGI) en de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumentenzorg (RACM).

Vragen die in de interviews aan de orde kwamen waren o.a.:

- Welke mogelijkheden / oplossingen ziet u waardoor betrokkenen alsnog kunnen voldoen aan de opleidingseisen?
- Welke mogelijkheden ziet u voor het bijstellen van de opleidingseisen?
- Ziet u oplossingen in een andere richting?
- Wat is volgens u de onderliggende motivatie voor de gestelde opleidingseisen?
- Hoe kijkt u tegen deze eisen aan?
- Welke waarde ligt er volgens u in een universitaire opleiding?
- Hoe zou een overgangsregeling, mocht die er komen, er volgens u uit moeten zien?
- Ontbreekt aan de lijst te interviewen organisaties/personen een persoon of organisatie die naar uw mening absoluut moet worden geïnterviewd?

Op deze laatste vraag zijn vier namen van personen of organisaties genoemd. Met de commissie en de opdrachtgever werd besproken of extra interviews noodzakelijk werden geacht. Dit was niet het geval.

3.3 Enquête

Om een beeld te krijgen van de personen die zich in een vergelijkbare positie bevinden als de betrokkenen van SOB, hun competenties, opleidingsniveau etc., werd een enquête opgesteld.

3.4 Bijeenkomsten Commissie Belangenafweging

Er waren drie bijeenkomsten met de Commissie Belangenafweging.

Op maandag 3 december 2007 vond de startbijeenkomst plaats. Er werd een algemene toelichting op het project Belangenafweging gegeven door de voorzitter, een toelichting op de aanpak en stand van zaken projectuitvoering door ADC Heritage en door CapGemini. Aansluitend werd gediscussieerd over de eigen rol/insteek van de commissieleden.

3 maart 2008 vond een tweede bijeenkomst plaats, waar de onderzoekers een tussenrapportage uitbrachten. In die bijeenkomst is vervolgens ook gesproken over de elementen die van belang zijn bij de vraag wat moet worden verstaan onder academische vaardigheden en/of academisch werk- en denkniveau, en werden voorlopige indicaties van oplossingsrichtingen doorgenomen.

Tijdens de laatste bijeenkomst (25 maart 2008) presenteerden de onderzoekers hun bevindingen in een eindrapport.

4 Resultaten vakinhoudelijke afweging

4.1 Interviews

Suggesties, ideeën en meningen die in de interviews naar voren kwamen met betrekking tot bijvoorbeeld oplossingsrichtingen zijn elders in dit document verwerkt.

Tijdens de interviews werd vooral, en vaak uitvoerig, gesproken over de vraag naar de in de KNA gestelde opleidingseisen in relatie tot een afgeronde universitaire opleiding. Hieruit kwam naar voren dat er onderscheid gemaakt kan worden tussen een academisch werk- en denkniveau in algemene zin, en het specifieke belang van een academisch werk- en denkniveau in relatie tot een academische opleiding in de archeologie.

Een academisch werk- en denkniveau kenmerkt zich o.a. door wetenschapsfilosofische kennis en inzichten. Het bevragen van eigen en andermans inzichten in theoretisch analytische kaders is een voortgaand proces dat telkens weer de vraag stelt hoe we kunnen weten wat we weten.

Een academisch werk- en denkniveau betekent dat een onderzoeker in staat is conceptueel, kritisch en analytisch te handelen, zonder vooringenomenheid en zonder enig resultaat bij voorbaat uit te sluiten.

Wetenschappelijk gefundeerde interpretaties uitmondend in rapportages zijn toetsbaar en kunnen kritische peer-reviews doorstaan. De onderzoeker is kritisch op zichzelf en op eigen handelen, deelt zijn/haar opgedane kennis met collega's, en staat open voor kritiek en discussie.

Andere in de interviews genoemde kenmerken van een academisch werk- en denkniveau zijn: voortdurende reflectie, kennis nemen van de door je collega's opgedane kennis, een (inter)nationaal referentiekader en een besef dat onderzoek moet bijdragen aan de vernieuwing en verbreding van kennis.

De relevantie van een academisch werk- en denkniveau in relatie tot de academische opleiding in de archeologie is op diverse niveaus aanwezig. Het meest relevant voor ons onderzoek is het niveau van het onderzoeksinstrument van de archeologie: het uitvoerend onderzoek.³ Tijdens het uitvoerend onderzoek wordt het archeologisch erfgoed, het gemeenschappelijke bezit van onze samenleving, onderzocht en daarmee uit z'n oorspronkelijke context gehaald en deels vernietigd. In de interviews kwam vaak naar voren dat het archeologisch erfgoed aan de samenleving in haar geheel toebehoort, en de individuele onderzoeker tijdens het uitvoerend onderzoek fundamentele, onomkeerbare beslissingen in isolement neemt aangaande dit erfgoed. Het is daarom dat de onderzoeker aan hoge kwalificaties moet voldoen.

---

³ De website van de Universiteit Leiden, Faculteit der Archeologie, meldt:

"In order to graduate, a student from Leiden University must:

- have knowledge of and insight into material cultures, their development and history;
- be familiar with the research methods used for studying the different categories of archaeological settlements, monuments and artefacts. He/she is able to apply this knowledge both independently and in cooperation with colleagues;
- be able to describe, analyse, classify, interpret and put into context the historical context a specific group of material remains;
- be familiar with and have acquired sufficient skills in techniques required to make material remains accessible to scientific research via survey and excavation techniques and find processing;
- be able to collect, starting from and confronted with a certain problem, the relevant archaeological material and to interpret this material within the appropriate framework, if necessary with references to different source materials;
- be able to report on the research results in a well-organised and comprehensible manner, both orally and in writing."

"Het maken van archeologische afwegingen en het verrichten van archeologische veldonderzoek zijn kennisintensieve activiteiten die niet zijn over te doen."⁴

Aan het begin van het proces van uitvoerend onderzoek staat de vraag- en probleemstelling. Een aspect van de relevantie van een afgeronde academische opleiding archeologie is "het zelfstandig vertalen van onderzoeksvragen in een goede onderzoeks- en veldwerkstrategie".⁵

Een onderzoeker moet kritisch, analytisch en zonder vooringenomenheid en zonder enig resultaat bij voorbaat uit te sluiten kunnen handelen⁶, *juist* in de archeologie.⁷

In de KNA worden alleen actoren bij de kritische processtappen benoemd.⁸ Onderdeel van die kritische processtappen is het opstellen van het programma van eisen. "Aan de benoemde actoren worden eisen gesteld aan de afgeronde opleiding en werkervaring. De actoren worden benoemd bij de beschrijving van de deelprocessen. In de herziene KNA is er voor gekozen om alleen bij kritische activiteiten actoren te benoemen. Dit zijn activiteiten in het archeologisch proces, die cruciaal zijn voor een goede uitvoering van het onderzoek. De actor is degene die de specifieke stap uitvoert. Aan het eind van ieder deelproces vindt een eindcontrole plaats. De actor die hier benoemd is, is degene die de controle over het hele proces uitvoert. In de bedrijfsvoering dient geregeld te zijn dat de actor niet zichzelf controleert."

Een programma van eisen (PvE) moet zijn opgesteld door of onder verantwoordelijkheid van een senior KNA archeoloog.⁹ Het PvE geeft o.a. aan hoe het onderzoek moet worden uitgevoerd, welke informatie verzameld moet worden en/of welke specifieke onderzoeksvragen gesteld moeten worden om tot waardering van de vindplaats te komen.¹⁰ Deze informatie vormt de basis voor de beslissing of nader onderzoek wel of niet noodzakelijk is. Daarnaast is het ook een document dat in het economisch verkeer een functie heeft: mede op basis van het PvE worden onderzoeksopdrachten aanbesteed.

In een goed PvE worden de juiste vragen gesteld.

Uit een – overigens niet representatief – onderzoek door de RACM blijkt echter dat 'geen aantoonbare relatie (bestaat) tussen de kwaliteit van de PvE's en de kwaliteit van de daaruit voortvloeiende rapporten'.¹¹

Het risico waarmee archeologisch onderzoek gepaard gaat, is dat informatie verloren gaat of onjuist wordt geïnterpreteerd waardoor een onvolledig of onjuist beeld wordt gecreëerd. Daarom is een veelheid aan 'checks & balances' nodig om er voor te zorgen dat het onderzoek toetsbaar en verifieerbaar is.

De mogelijke problemen en risico's zijn eerder door Vinkenburg en Maas¹² geïnventariseerd in het kader van het opstellen van een beroepsregistratie:

- onvoldoende waarnemen, interpreteren, handelen

---

⁴ Citaat uit de KNA

⁵ Fokkens en Roymans 2008

⁶ Zo schrijft de VU op haar website: "Centraal in de Masteropleiding archeologie van de VU staat het besef dat je het verleden niet kunt bestuderen als een objectieve, eenduidig reconstrueerbare werkelijkheid: er zijn altijd verschillende perspectieven op de mens en zijn verleden mogelijk."

⁷ Zie o.a. Eickhoff, 2003

⁸ Toelichting op de KNA 3.1

⁹ De normen voor het PvE op grond van de KNA worden gegeven in Bazelmans 2005, pg.16 en 17.

¹⁰ Bazelmans 2005

¹¹ Bazelmans 2005, pg.49

¹² Vinkenburg en Maas, 2000

- onjuist documenteren
- versnippering
- commercialisering
- onverenigbare belangen
- reële gevaren

Voor ons onderzoek zijn de eerste twee van deze risico's van belang.

Vinkenburg en Maas schrijven daarover: "Uit het onderzoek komt naar voren dat het grootste gevaar dat de kwaliteit van de archeologie bedreigt, bestaat uit het verlies van cultureel erfgoed, omdat er in het veld onvoldoende goed wordt:

- waargenomen/herkend en/of
- geïnterpreteerd en/of
- gehandeld naar die interpretatie.

(...) Daarnaast komt uit het onderzoek het gevaar naar voren van het onjuist documenteren van sporen, waardoor het onmogelijk wordt om bevindingen of vondsten te herinterpreteren of terug te vinden, waarmee feitelijk ook het cultureel erfgoed verloren gaat." (...) "Het onjuist (onvolledig, foutief) documenteren kan zijn oorzaak vinden in het gebrek aan terzake doende kennis van de archeoloog, maar ook in de haast waarmee, of de tijdsdruk waaronder, het documenteren plaatsvindt(...)."¹

Er worden vervolgens door Vinkenburg en Maas verschillende casussen genoemd waarin de genoemde risico's aan het licht traden.¹³

Bovendien wezen de geïnterviewden er op dat zowel de archeoloog als de prospector op basis van het uitgevoerde onderzoek een zogenaamd selectie advies geeft, waarin de keuze wordt gemaakt om op te graven of *in situ* behouden. De consequentie van die keuze is zowel voor het (behoud van) het archeologisch erfgoed als voor de opdrachtgever van groot maatschappelijk en economisch belang.

Archeologie is bovendien een multidisciplinaire wetenschap en heeft raakvlakken met een scala aan nevenwetenschappen in zowel de alfa-, bèta- als gamma richtingen. De projectverantwoordelijke voor een archeologisch onderzoek moet voldoende op de hoogte zijn van al deze disciplines, onder andere om bij de voorbereiding van het onderzoek een goed Programma van Eisen / Plan van Aanpak te kunnen opstellen.

Door het intreden van de marktwerking is het belang tevens geworden dat er voor de maatschappij in brede zin een fatsoenlijk archeologisch 'beeld' wordt neergezet waaruit ook moet blijken dat de miljoenen investeringen terecht zijn geweest.

Er bestaat een risico dat de bij uitvoerend onderzoek gegenereerde data niet of onvoldoende worden gebruikt om gemeenschappelijke kennis te vergroten en te verrijken. Dit belemmert niet alleen dat een steeds gedetailleerder en geïnformeerder verhaal verteld kan worden, maar ook dat dit verhaal steeds betere kwaliteit krijgt en nieuwe zienswijzen en perspectieven biedt.

Ook het maatschappelijk belang bij individuele opdrachtgevers moet worden onderkend: investeringen in archeologisch onderzoek moeten relevant zijn en een goede verhouding waarborgen tussen prijs en (kwaliteit van) product. Bij het onvoldoende genereren van kennis uit eerder onderzoek ligt bovendien het gevaar van feitelijk overbodig nieuw onderzoek op de loer.

In het bovenstaande is vooral ingegaan op het belang dat geïnterviewden hechten aan een afgeronde academische opleiding archeologie in de context van de actor senior KNA archeoloog en, in mindere mate, de actor KNA archeoloog.

---

¹³ Vinkenburg en Maas, 2000, pg.13 en14

De notitie "Tussen collegebank en schaftkeet"¹⁴ geeft een compleet overzicht van de vereiste opleidings- en competentieniveaus.

Voor zover de opleidingseisen gesteld aan de KNA prospector en senior KNA prospector aan de orde kwamen, bleek dat met name voor het opstellen van het programma van eisen en voor de interpretaties en analyses van onderzoeksresultaten een afgeronde academische opleiding archeologie van belang werd geacht. Dit om dezelfde redenen die hierboven zijn genoemd. Voor het uitvoeren van prospectief onderzoek als zodanig waren geïnterviewden soms van mening dat een afgeronde opleiding archeologie niet strikt noodzakelijk is. Hiervoor kunnen wellicht ook andere opleidingseisen gesteld worden.

Naast onderkenning van het feit dat het niet uitsluitend gaat om 'juridisch procedurele lijnen' bleek uit de interviews dat ook ethisch handelen als belangrijk worden ervaren. Zoals de SIKB schrijft "Ethiek is een onmisbaar onderdeel van de bagage van iedere (uitvoerende en beleids-)archeoloog. Discussies en het uitdragen van een ethische code passen daarbij."¹⁵ Dit onderdeel valt echter buiten de scope van ons onderzoek.

4.2 Enquête

Doel en opzet

Het doel van de enquête was een beeld te krijgen van het aantal personen dat zich in een vergelijkbare positie bevindt als de betrokken van SOB, welke opleiding ze hebben genoten, welke functies ze vervullen, en hoeveel werkervaring ze hebben. Aangegeven werd dat het onderzoek zich uitsluitend richt op de actor KNA archeoloog, senior KNA archeoloog, KNA prospector en senior KNA prospector, niet op bijvoorbeeld (senior) veldtechnicus.

Daarnaast werd gevraagd naar het aantal uren van de aanstelling die men heeft, en of het een leidinggevende functie betreft. Ook werd gevraagd naar publicatiefrequentie en hoe men de ontwikkelingen in het vakgebied bijhoudt. Tenslotte waren we benieuwd naar hoe men zijn eigen situatie ziet en of men bereid zou zijn te investeren in een eventuele overgangssituatie.¹⁶

Ook wilden we weten om hoeveel personen het gaat.

De enquête werd gestuurd aan alle leden van de VOiA die een uitvoerend taakveld hebben, aan bedrijven die een opgravingsvergunning hebben verkregen maar niet lid zijn van de VOiA, aan de universiteiten, Convent van Gemeentelijk Archeologen, en individuele personen die zich reeds tevoren hadden gemeld. In totaal werden 80 adressen aangeschreven.

Aanpak

Er werden 48 enquêteformulieren geretourneerd. Hiervan werden er 17 terzijde gelegd als zijnde niet ontvankelijk.¹⁷ Deze selectie vond plaats voorafgaand aan de analyse, o.a. op grond van het feit dat de respondenten in hun functie minder dan 1 jaar werkzaam zijn, omdat ze in alle opzichten voldoen aan de in de KNA gestelde eisen, of omdat ze een functie bekleden die niet binnen de onderzochte KNA-actoren vallen.¹⁸

Er werden uiteindelijk 31 enquêteformulieren in het onderzoek betrokken.¹⁹

Een dergelijk aantal is onvoldoende om statistische berekeningen op los te laten. In het onderstaande moeten percentages e.d. dan ook uitsluitend gelezen worden als handzame samenvatting.

---

¹⁴ Fokkens en Roymans 2008

¹⁵ "Verkenning", pg.16

¹⁶ Het enquêteformulier staat in bijlage I.

¹⁷ Op deze selectie werd een second opinion gevraagd aan CapGemini. Dit resulteerde er in dat één eerder uitgeselecteerd formulier alsnog werd meegenomen in het onderzoek.

¹⁸ Tot die laatste categorie behoorden relatief veel specialisten.

¹⁹ Inclusief reacties ontvangen van SOB.

De gegeven antwoorden zijn als feitelijk juist geaccepteerd. Dit betekent dat geen rekening is gehouden met wellicht onbedoeld foute en/of subjectieve of sociaal wenselijke antwoorden. In de analyse en rapportage moeten formuleringen als bijvoorbeeld "deze personen voldoen aan deze eis" dan ook met een onbekende mate van nuancering worden gelezen. Aan dergelijke uitspraken kunnen vanzelfsprekend geen rechten worden ontleend.

Uitkomsten

In bijlage 3. zijn de uitkomsten gedetailleerd opgenomen.

Hieronder volgt een verkorte versie.

Er zijn 8 personen die binnen de directe doelgroep van dit onderzoek vallen: personen die gedurende een langere periode werkzaam zijn in de Nederlandse archeologie, geen afgeronde universitaire opleiding archeologie of aardwetenschappen hebben en die derhalve mogelijk baat hebben bij een overgangsregeling.

De ruimer geformuleerde doelgroep, zijnde personen die als archeoloog werkzaam zijn, die wel een academische opleiding hebben afgerond, maar niet in de archeologie, bestond uit 16 individuen.

Dezen hebben niet uitsluitend een aan de archeologie gerelateerde studie gevolgd.²⁰

Driekwart van de respondenten gaf aan de functie door de huidige KNA eisen niet meer naar behoren te kunnen vervullen. Dit gold voor allen uit de directe doelgroep en voor 10 personen uit de ruimer geformuleerde groep.

Voor de verdere analyse is uitgegaan van de aan de KNA-actoren gerelateerde waardering zoals men die zelf aan heeft gegeven. De vraag of men over voldoende ervaring beschikte werd dus aan dit gegeven gerelateerd.

Combinatie van opleidingsgegevens en ervaringsjaren wijst uit dat circa de helft van de respondenten over voldoende ervaring beschikt en tevens een academische opleiding heeft afgerond.

Er zijn 6 personen met voldoende ervaring maar zonder academische opleiding.

16 personen hebben voldoende ervaring en een afgeronde academische opleiding niet zijnde de vereiste opleiding.

Drie respondenten beschikten over de vereiste opleiding, al of niet voltooid, maar hebben voor de opgegeven KNA functie niet voldoende ervaring of de ervaring is opgebouwd voorafgaand aan het afstuderen. Zij bevinden zich dus in feite in een "sub variant" van dit onderzoek.

Aan de KNA eis dat een senior KNA archeoloog minimaal 3 jaar ervaring moet hebben als leidinggevende bij gravend onderzoek voldoet naar eigen zeggen ongeveer 60 % van de respondenten. Hierin versleuteld zijn ook allen die niet een academische studie hebben gevolgd: zij voldeden allen aan deze eis.

De factor leeftijd lijkt voor de analyse niet relevant.

Ook lijkt er geen significante relatie te liggen tussen fulltime of parttime werken en of men wel of geen leiding geeft.

Het aantal respondenten dat bereid is zelf te investeren in bv. een aanvullende opleiding is groter dan het aantal personen dat dat niet is. De bereidheid van de werkgever wordt lager ingeschat: 16 keer verwacht men dat de werkgever zal willen investeren, 13 keer dat dit niet het geval zal zijn.

---

²⁰ Ruim na de (uitgestelde) inleveringdatum werden nog 3 reacties ontvangen. Hadden deze reacties nog verwerkt kunnen worden, dan zouden de genoemde getallen 9 en 17 hebben bedragen.

Naast enquête formulieren kwamen er ook andersoortige reacties binnen.²¹

Zo schreven o.a. twee universiteiten een brief. De Radboud Universiteit ervaart dat het "middels de enquête geïnventariseerde knelpunt van de KNA-opleidingseisen formeel allen raakt die aan de Radboud Universiteit zijn afgestudeerd. Van de sinds ca. 1990 aan deze universiteit afgestudeerde archeologen is ongeveer de helft werkzaam in een omgeving waar de KNA-eisen relevant zijn. Verzocht wordt om het Nijmeegse knelpunt 'en bloc' met een geschatte omvang van 15 – 20 personen in de analyse mee te nemen".

Uit de geanalyseerde enquête formulieren konden 6, mogelijk 7, respondenten onderkend worden die bij deze groep afgestudeerden behoren. Is de inschatting van de universiteit juist, dan ontbreken in de analyse derhalve nog circa. 8 – 14 personen. Voor het totaal van de analyse maakt dit overigens vermoedelijk geen wezenlijk verschil, immers alleen de toch al aanzienlijk groep mensen die over voldoende ervaring en een afgeronde academische opleiding beschikt wordt nog groter.

Het projectbureau van de universiteit van Amsterdam liet weten geen personeel in dienst te hebben dat in aanmerking kwam voor het beantwoorden van de enquête. Wel is het de ervaring dat "vooral het aantal relevante publicaties en de jaren in een leidinggevende functie soms een struikelblok vormt voor de senioriteit van academisch opgeleide personen die verder ruimschoots (veldwerk-) ervaring, vakkennis en leidinggevende capaciteiten bezitten."

Samenvattend

- * Er zijn tenminste 8 personen die binnen de directe doelgroep vallen. De ruimer geformuleerde doelgroep bestaat uit tenminste 16 personen;
- * Driekwart zegt door de huidige KNA eisen zijn functie niet meer naar behoren te kunnen vervullen;
- * Er bestaat een grote variëteit in opleidingen op basis waarvan respondenten hun archeologische werkzaamheden verrichten;
- * Er lijkt geen significante relatie te liggen tussen fulltime of parttime werken en of men wel of geen leiding geeft;
- * Ongeveer 2/3^e van de respondenten is bereid om te investeren in de eigen toekomstperspectieven. De bereidheid van de werkgever om te investeren in opleiding wordt lager ingeschat;
- * Niet iedereen publiceert, maar iedereen zegt wel de ontwikkelingen in het vakgebied bij te houden.

---

²¹ Deze zullen aan de Commissie Belangenafweging ter hand worden gesteld.

5 **Bevindingen vakinhoudelijke afweging**

De belangrijkste bevindingen zijn:

1. De in de KNA gestelde opleidingseisen kunnen niet los worden gezien van de overige gestelde eisen: kennis, ervaring, en (voor een senior KNA archeoloog) publicatie eisen;
2. Omdat het archeologisch erfgoed aan de samenleving in haar geheel toebehoort en de individuele onderzoeker tijdens het uitvoerend onderzoek fundamentele, onomkeerbare beslissingen in isolement neemt en tegelijk het onderzoeksobject vernietigd wordt, moeten aan de onderzoeker hoge eisen worden gesteld;
3. Een onderzoeker handelt kritisch en analytisch, zonder vooringenomenheid en zonder enig resultaat bij voorbaat uit te sluiten. Hij / zij deelt kennis, heeft een (inter) nationaal referentiekader, en draagt met het onderzoek bij aan de vernieuwing en verbreding van kennis;
4. Interpretaties moeten uitmonden in gefundeerde rapportages, toetsbaar zijn, en kritische peer-reviews kunnen doorstaan;
5. De projectverantwoordelijke voor een archeologisch onderzoek moet voldoende op de hoogte zijn van de verschillende disciplines van de archeologie, onder andere om bij de voorbereiding van het onderzoek een goed Programma van Eisen / Plan van Aanpak te kunnen opstellen;
6. De informatie in het Programma van Eisen vormt de basis voor de beslissing of nader onderzoek wel of niet noodzakelijk is en is daarmee ook in het economisch verkeer een factor;
7. Investerings in archeologisch onderzoek moeten relevant zijn: gegenereerde data moeten omgezet worden in kennis.

Waaróm de eisen in de KNA worden gesteld zoals ze worden gesteld bleek vooral te gaan over de vraag “wat gaat er mis indien niet aan eisen wordt voldaan”:

8. het verlies van cultureel erfgoed door onvoldoende goed waarnemen/herkennen en/of interpreteren;
9. het verlies van cultureel erfgoed door onjuist documenteren van sporen, waardoor het onmogelijk wordt om bevindingen of vondsten te herinterpreteren of terug te vinden;
10. het verlies van cultureel erfgoed en / of economische desinvestering door het niet of onvoldoende genereren van kennis uit de verkregen data;
11. het geven van een onjuist selectie advies, waardoor het (behoud van) het archeologisch erfgoed potentieel schade oploopt.

6 Bevindingen economische afweging

In deel 2 van deze rapportage is het gehele onderzoek naar de economische afwegingen opgenomen.

De belangrijkste conclusies uit de economische afweging luiden:

1. HET opgebouwde economische belang per actor bestaat niet. In zijn algemeenheid zijn geen uitspraken te doen over de (potentiële) omvang van loonderving ten gevolge van het niet voldoen aan de opleidingseis in de KNA;
2. vanwege het ontbreken van inzicht in salarisschalen in de sector is het niet mogelijk vast te stellen wat het opgebouwd economisch belang per actor is en hoe de ontwikkeling in salaris zal plaatsvinden. Het is daarom niet vast te stellen wat de omvang is van een mogelijk verlies aan inkomen danwel carrièreperspectief, ten gevolge van het niet meer mogen uitvoeren van werk waarvoor men niet KNA gecertificeerd is;
3. de KNA heeft geen invloed op het carrièrepad van de archeoloog, wel is het mogelijk dat bij het ontbreken van de kwalificatie iemand zijn werk niet meer mag uitvoeren en daarmee zijn baan verliest;
4. mogelijk is er sprake van een indirect economisch belang doordat vanwege de opleidingseisen aan actoren een werkgever zijn bedrijf niet kan laten voortbestaan;
5. naast het individu heeft met name ook de BV Nederland een economisch belang en is er ook sprake van niet-economische belangen in de archeologie;
6. er bestaat een economisch belang om alle archeologen zoveel mogelijk te behouden voor de beroepsgroep.

In de context van de economische afweging is ook relevant te weten welke handelingen voorbehouden zijn aan een KNA-actor. In bijlage 4 zijn deze opgenomen voor de senior KNA archeoloog.

7 Onderzoeken door derden

Gedurende de looptijd van het onderzoek waren ook andere partijen met deels gerelateerde onderwerpen bezig.

Het Convent van Gemeentelijk Archeologen hield een enquête onder de eigen leden²² om 'een representatief beeld te krijgen van de totale gemeentelijke archeologie in Nederland'. De enquête bestond uit 7 categorieën vragen: 'organisatie en kengetallen', 'uitvoering opgravingen en ander onderzoek', 'tijdbesteding', 'financiën', 'producten', 'nieuwe regelgeving' en 'tenslotte'. Vooral de een na laatste categorie lijkt interessant voor ons onderzoek. Helaas was de verwerking van de enquête nog niet gereed ten tijde van het schrijven van dit rapport.

De onderzoeksschool ARCHON legde in maart 2008 een visie neer op "de relatie tussen KNA-actoren en het niveau van afgestudeerden" onder de titel "Tussen collegebank en schaftkeet". Deze visie kwam beschikbaar toen onze rapportage al in conceptvorm geschreven was: er is zo veel als mogelijk gebruik van gemaakt.

---

²² Waaronder sinds enige tijd ook regionaal archeologen

8 Oplossingsrichting

De rechter gelastte in zijn uitspraak "SIKB in haar afwegingen tenminste de mogelijkheid te betrekken van een overgangsregeling die voorziet in het toekennen van waarde aan een bepaalde mate en een bepaald niveau van kennis en ervaring als alternatief voor een universitaire opleiding archeologie."

De opdracht voor ons onderzoek luidde dan ook om "een oplossingsrichting c.q. advies te geven voor het eventueel inrichten van een adequate overgangsregeling indien er sprake blijkt van een 'gap' tussen opleidingseisen en de opleiding van betrokken personen".

Uit de gehouden enquête komen de lacunes naar voren tussen opleidingseisen en de opleiding van de respondenten. Samenvattend zijn die lacunes: geen of onvoldoende opleiding, niet afgeronde opleiding in de gevraagde studierichting, al of niet afgeronde opleiding in een andere dan de gevraagde studierichting.

Uit ons onderzoek en de interviews en enquête komen de volgende mogelijke oplossingsrichtingen naar voren²³ (zie ook Deel 2, hoofdstuk 4 vanaf pagina 9).

Met betrekking tot de zwaarte van de gestelde eisen:

1. Het openbreken van de KNA;
2. Een eenmalig pardon;
3. Het wegwerken van deficiënties.

Met betrekking tot het aantonen van de vereiste vakinhoudelijke kennis:

4. Eenmalig examen om academisch werk- en denkniveau aan te tonen en/of een academische kennistoets;
5. Vrijstelling van de opleidingseis op basis van elders verworven competenties (EVC).²⁴

Een combinatie van richting nr. 3 en nr. 5 lijkt de voorkeur te verdienen: het wegwerken van deficiëntie en een vrijstelling van de opleidingseis op basis van elders verworven competenties. Hiermee lijken het best de belangen van zowel individuele personen als de archeologie als de BV Nederland te worden gediend.

Door het meewegen van elders verworven competenties wordt waarde toegekend aan een bepaalde mate en een bepaald niveau van kennis en ervaring als alternatief voor een universitaire opleiding archeologie.²⁵

Het openbreken van de KNA eisen raden wij af. De KNA wordt breed gedragen in de beroepsgroep en is ook door de beroepsgroep in een proces van langdurige afwegingen zelf ingericht. In de afwegingen die gemaakt zijn bij het opstellen van de KNA in zijn huidige vorm is onderkend dat er sprake is van een combinatie van processen en competentie-eisen. Het alternatief, het stellen van eisen aan het product in plaats van aan het proces, is daarbij ook onder de loep genomen maar bleek uiteindelijk niet haalbaar.

---

²³ Zie voor een schematisch overzicht bijlage I.

²⁴ Een EVC-procedure bestaat vaak uit een inhoudelijk deel (het proces van het inzichtelijk maken en toetsen van verworven competentie) en een formeel deel (het proces van erkenning van verworven competenties in de vorm van het verlenen van vrijstellingen, certificaten of diploma's). Zie bv. de website van een samenwerkingsverband van de Ministeries van OCenW en SoZa "Leren & Werken" www.lerenenwerken.nl

²⁵ In mei 2007 werden door de NVvA als relevante studies aangemerkt: "historische geografie, (oude) geschiedenis, antropologie, klassieke talen met hoofdvak klassieke archeologie, mits met een afstudeerrichting in de voor archeologie relevante vakken."

Bovendien bleek uit de interviews dat er brede steun is voor de in de KNA gegeven normering en dat velen zich realiseren dat de KNA de minimale werkzaamheden in het proces van de archeologische monumentenzorg beschrijft. Uit de interviews bleek tevens dat een redelijk grote eenstemmigheid bestaat voor het niet wenselijk achten van het openbreken van de KNA.

Zou – andersom geredeneerd – de huidige KNA ter discussie gesteld worden, dan valt er binnen de beroepsgroep weinig animo te verwachten voor een alternatief stelsel. Daarmee ontstaat het gevaar dat één van de pijlers van het kwaliteitssysteem weg zou vallen.

Wel is het zo dat na vaststelling van de KNA versie 3.1. een aantal ontwikkelingen heeft plaatsgevonden (inrichten HBO opleidingen en universitaire Bacheloropleiding) waar rekening mee gehouden zou kunnen worden. Hier zou aanleiding in gevonden kunnen worden om de eisen voor de KNA archeoloog en de KNA prospector te heroverwegen.

Het aanpassen van de KNA eisen voor de senior functies raden wij af.

Ook een eenmalig pardon raden wij af. Een dergelijke regeling gaat niet alleen voorbij aan de inhoudelijke criteria die worden gesteld, maar houdt naar onze mening ook onvoldoende rekening met een belangenafweging. De weging op individueel niveau valt weg. De afbakening van de groep voor wie een eenmalig pardon kan gelden zal bovendien vermoedelijk ingewikkeld, en mogelijk willekeurig worden en een 'grijs gebied' creëren.

De vierde optie, een eenmalig examen, heeft evenals optie 5. het nadeel dat het vaststellen van de criteria waarop het examen of de toetsing wordt gehouden niet eenvoudig te bepalen zullen zijn en de tijdsinvestering die daarmee gemoeid is dus vermoedelijk aanzienlijk zal zijn. Een bijkomend nadeel van een eenmalig examen is echter dat alleen parate kennis kan worden getoetst. Omdat een eis in de KNA ook ervaring (en, voor de senior KNA archeoloog: relevante publicaties) is, lijkt het zinvol hier ook bij een toetsing rekening mee te houden. Een eenmalig examen zou hier onvoldoende aan tegemoet komen.

Om een oplossingsrichting verder gestalte te geven adviseren wij om inderdaad in een overgangsregeling te voorzien, en wel om de volgende redenen.

Het is in Nederland niet ongebruikelijk om van een overgangsregeling gebruik te kunnen maken wanneer de wetgever belangrijke nieuwe of gewijzigde voorschriften stelt. Het instellen van een overgangsregeling voor personen die niet of niet voldoende aan de gestelde KNA eisen voldoen zou dan in lijn zijn met deze praktijk.

Ook is ons gebleken dat er voldoende draagvlak is om tot een dergelijke regeling te komen. Een overgangsregeling zou volgens ons voor de beroepsgroep in haar totaliteit acceptabel zijn.

Het lijkt tevens reëel om mee te wegen dat er voor andere KNA-actoren (senior veldtechnici) al eerder een dergelijke regeling is getroffen. De huidige voorgestelde regeling zou dus niet helemaal op zichzelf staan.

Bovenstaand advies komt voort uit overwegingen van billijkheid en acceptatie.

Daarnaast spelen ook economische afwegingen mee. Uit het onderzoek blijkt dat ongeveer ¼ van de afgestudeerde archeologen buiten de archeologie werkzaam wordt. Een gevolgtrekking daaruit kan zijn dat, waar een tekort aan archeologen dreigt te ontstaan, iedere competente archeoloog 'binnen boord' moet worden gehouden. Ook het feit dat niet iedere KNA archeoloog ook senior KNA archeoloog wenst te worden kan een tekort aan senior KNA archeologen (mede) veroorzaken. Het huidige gesignaleerde tekort aan vooral senior archeologen kan met gebruikmaking van een overgangsregeling wellicht op afzienbare termijn verminderd worden. Dit is van belang ondermeer voor het draagvlak voor de archeologie in de maatschappij. Immers, er zijn nu al geluiden te horen van opdrachtgevers (overheden, ontwikkelaars) die moeten voldoen aan een archeologische verplichting maar door een gebrek aan inzetbare archeologen in hun projectplanning problemen ondervinden.

Ook het economische belang van de BV Nederland als stakeholder kan erbij gebaat zijn als archeologen behouden blijven voor de beroepsgroep.

Op individueel niveau geldt dat gecreëerde waarde (kennis en ervaring) niet verloren hoeft te gaan.

Doel van de overgangsregeling is om personen die in aanmerking wensen te komen voor de kwalificatie van KNA archeoloog, senior KNA archeoloog, KNA prospector en/of senior KNA prospector tijd te geven om hun aanvraag te laten toetsen en hun, al of niet na bij- of nascholing, de kans te bieden op het gewenste KNA niveau hun functie formeel te kunnen uitoefenen.

De toetsing zal dus resulteren in vrijstelling van de in de KNA genoemde opleidingseisen of vrijstelling na een bij- of nascholingstraject.

Bij de toetsing zal naar mening van de onderzoekers het academisch werk- en denkniveau en/of de elders verworven competenties moeten worden gewogen in relatie tot de gestelde opleidingseisen. Mede gezien de door ons geconstateerde variëteit in achtergronden en opleidingen adviseren wij de toets per individuele situatie uit te voeren.

Het moge duidelijk zijn dat de criteria die voor de toets worden opgesteld helder, duidelijk, open en reëel moeten zijn. Ook moeten zij tevoren kenbaar zijn gemaakt.²⁶

Voor de toetsing zal een toetsingscommissie in het leven moeten worden geroepen.

Uit de interviews is ons gebleken dat over aard en samenstelling van een dergelijke commissie de meningen sterk uiteenlopen. Wij adviseren dan ook om bij het inrichten van een dergelijke commissie zoveel mogelijk advies in te winnen van externe deskundigen opdat de objectiviteit zo goed mogelijk wordt gewaarborgd.

In een overgangsregeling zouden verder de volgende criteria kunnen worden opgenomen:

1. De overgangsregeling is van beperkte duur;
2. De overgangsregeling is eenmalig en persoonsgebonden;
3. De overgangsregeling geldt uitsluitend voor personen die op enig moment (bijvoorbeeld het moment van inwerkingtreding van de KNA) functioneerden op het niveau van de benoemde KNA-actoren uit dit onderzoek;
4. De overgangsregeling geldt voor een beperkte groep personen, bijvoorbeeld zij die bij de inwerkingtreding in dienst zijn bij een erkend archeologisch bedrijf, een archeologische instelling of een gemeente;
5. de eisen ten aanzien van kennis en ervaring waaraan personen moeten voldoen worden expliciet aangegeven;
6. er is een verplichting tot registratie.

Na afronding van het proces van toetsing moeten betrokkenen die, al of niet na bij-/nascholing, vrijstelling hebben gekregen, vanaf dat moment gelijkwaardig opereren en voldoen aan dezelfde eisen als KNA-actoren.

---

²⁶ Hierbij zou gebruik gemaakt kunnen worden van Fokkens (2008) en/of van de zgn. 'Dublin descriptoren', algemene beschrijvingen voor het eindniveau van de eerste, tweede en derde cyclus in het hoger onderwijs, in Nederland voor de graden Bachelor, Master en Doctor. Een overkoepelend raamwerk voor de kwalificaties in het Europees Hoger Onderwijs werd in 2005 aanvaard, waarin de Dublin descriptoren fungeren als referentiepunt om de nationale kwalificaties mee te vergelijken. Zie ook <http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna>. (met dank aan P. Alders)

Geraadpleegde bronnen

Bazelmans, J.G.A. e.a., "Mag het ietsje meer zijn? Een onderzoek naar de door bedrijven opgestelde Programma's van Eisen voor archeologisch onderzoek uit de periode 2003-2004". Rapportage Archeologische Monumentenzorg 120. Amersfoort, 2005.

Besluit Archeologische Monumentenzorg (9 augustus 2007)
Nota van Toelichting op het Besluit Archeologische Monumentenzorg.

Eickhoff, M., De oorsprong van het 'eigene', Nederlands vroegste verleden, archeologie en nationaal-socialisme. Amsterdam, 2003.

Fokkens, H., en N.Roymans, "Tussen collegebank en schaftkeet. De visie van ARCHON op de relatie tussen KNA-actoren en het niveau van afgestudeerden", 2008.

Gerards, J.H., "Belangenafweging bij rechterlijke toetsing aan fundamentele rechten". Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar op het gebied van het staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden op 4 april 2006.

Gordion Cultureel Advies, "Naar een archeologische beroepscode, deel 2: concept code." Amsterdam 2001.

"Het Beroepsregister voor archeologen, een blauwdruk", NNvA, oktober 2004.

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.1.
Toelichting op de KNA versie 3.1.

Monumentenwet 1988

Studieprogramma's Universiteit Leiden, Vrije Universiteit Amsterdam, Universiteit van Amsterdam

Tweede Nationaal Congres Nederlandse Vereniging van Archeologen, december 1998.

"Verkenning van de knelpunten en oplossingsrichtingen van de archeologische monumentenzorg onder Malta", SIKB Rapport versie 1.0, 5 november 2007.

Verslagen van het Centraal College van Deskundigen

Vinkenburg, H.H.M., en D.R.M.Maas, "Nederlandse Vereniging van Archeologen: beroepsregistratie". Twynstra Gudde, december 2000.

Wet op de Archeologische Monumentenzorg (21 december 2006)
Memorie van Toelichting op de Wet op de Archeologische Monumentenzorg
Diverse Kamerstukken dossier 29259 Wet op de Archeologische Monumentenzorg

www.lerenenwerken.nl

www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/

Bijlage 1. Enquête Vragenlijst

VRAGENLIJST BEDOELD VOOR PERSONEN WERKZAAM IN DE ARCHEOLOGIE DIE (MOGELIJK)NIET VOLDOEN AAN DE IN DE KNA 3.1. GESTELDE OPLEIDINGS- EN/OF ERVARINGSEISEN VOOR KNA ARCHEOLOOG, SENIOR KNA ARCHEOLOOG, PROSPECTOR EN SENIOR PROSPECTOR.

VRAGEN

1. Wat is uw geboortjaar?
2. Welke functie vervult u momenteel in uw huidige werkkring? ¹
  - a. KNA archeoloog
  - b. Senior KNA archeoloog
  - c. KNA prospector
  - d. Senior KNA prospector
  - e. anders, nl.
3. Hoe lang vervult u deze functie al?
.... maanden / jaren ²
4. Is de functie-inhoud zoals u die uitoefent naar uw mening gelijkwaardig aan die van
  - a. KNA archeoloog Ja / Nee ²
  - b. Senior KNA archeoloog Ja / Nee ²
  - c. KNA prospector Ja / Nee ²
  - d. Senior KNA prospector Ja / Nee ²
5. Hoeveel uur per week (gemiddeld) vervult u deze functie? ¹
  - a. minder dan 16 uur per week
  - b. tussen 16 en 32 uur per week
  - c. full time
6. Welke opleiding(en) heeft u genoten op basis waarvan u deze werkzaamheden nu uitvoert?
  - a. ....
  - b. ....
  - c. ....
7. Welke van deze opleidingen zijn met een diploma afgerond?
.....
8. Over welke, en hoeveel, voor deze functie relevante werkervaring beschikt u?
  - a. ....gedurende .. maanden/jaren ²
  - b. ....gedurende .. maanden/jaren ²
  - c. ....gedurende .. maanden/jaren ²
9. Over hoeveel jaar werkervaring in deze functie beschikt u? ¹
  - a. minder dan 3 jaar
  - b. tussen 3 en 6 jaar
  - c. tussen 6 en 10 jaar
  - d. meer dan 10 jaar

10. Betreft uw huidige functie een leidinggevende functie?

Ja / Nee ²

11. Is er sprake geweest van een onderbreking van de werkzaamheden (van circa 3 maanden of meer) in de relevante werkervaringsperiode?

Ja / Nee ²

12. Zo ja, kunt u de reden hiervoor aangeven?

13. Publiceert u in archeologische vaktijdschriften over de resultaten van uw archeologische werkzaamheden?

Ja / Nee ²

14. Zo ja, hoe vaak (gemiddeld) per jaar? ¹

- a. minder dan 1 x
- b. tussen 2 en 5 x
- c. meer dan 5 x

15. Hoe houdt u de ontwikkelingen in het vakgebied bij? ¹

- a. door het lezen van archeologische artikelen in vaktijdschriften
- b. door het bijwonen van archeologisch vakcongressen
- c. anders, nl. ....

16. Ervaart u dat u door de huidige KNA eisen u uw functie niet (meer) naar behoren kunt vervullen?

Ja / Nee ²

17. Voldoet u naar uw mening aan de huidige in de KNA gestelde opleidingseisen maar niet aan de ervaringseisen?

Ja / Nee ²

18. Voldoet u naar uw mening aan de huidige in de KNA gestelde ervaringseisen maar niet aan de opleidingseisen?

Ja / Nee ²

19. Indien er een overgangsregeling zou komen, wat heeft u naar uw mening persoonlijk dan nodig om aan de huidige KNA eisen te voldoen?

20. Bent u bereid tijd en/of geld te investeren om in het kader van een eventuele overgangsregeling aan de te stellen eisen te voldoen, bv. door een aanvullende opleiding te volgen?

- Ja
- Ja, met een maximum van .....
- Nee

21. Verwacht u dat uw werkgever bereid is tijd en/of geld te investeren om het voor u mogelijk te maken in het kader van een eventuele overgangsregeling aan de te stellen eisen te voldoen?

- Ja
- Ja, met een maximum van .....
- Nee

22. Welke overige relevante informatie wilt u toevoegen aan deze vragenlijst?

Bijlage 2. Enquête antwoorden

NB. Alleen de antwoorden van de ontvankelijke enquêtes en de meest relevante vragen zijn weergegeven.

Vraag 1. Wat is uw geboortejaar?

Nummer	geboortejaar
1	1962
2	1962
3	1965
6	1973
9	1970
12	1976
13	1955
14	1963
18	1951
19	1956
20	1961
21	1972
25	1946
28	1972
29	1970
30	1967
32	1959
35	1962
36	-
37	1974
38	1975
39	1962
40	1969
41	1976
42	1964
43	1963
44	1963
45	-
46	1971
47	1973
48	1971

Vragen 2 (geel), 3 (groen) en 4 (oranje)

	Vraag 2 (geel)					Vraag 3 (groen)					Vraag 4 (oranje)			
	a. KNA archeoloog	b. senior KNA archeoloog	c. KNA prospector	d. senior KNA prospector	e. anders	minder dan 1 jaar	minder dan 3	3 / 6	6 / 10	meer dan 10	a. KNA archeoloog	b. senior KNA archeoloog	c. KNA prospector	d. senior KNA prospector
1		X			X					X		X		
2		X								X	X	X	X	X
3					X	X								
6		X				X						X		
9				X					X			X		X
12					X			X			X			
13	X	X	X	X	X				X		X	X	X	X
14	X	X	X	X	X			X				X		X
18					X					X	X			
19		X								X		X		
20		X								X		X		
21	X								X		X			
25				X	X					X				X
28		X							X			X		
29	X							X			X			
30	X		X						X		X		X	
32					X					X	X			
35					X					X		X		
36		X					X				X			
37	X					X					X			
38	X							X			X		X	
39		X								X		X		
40	X			X						X	X			X
41	X							X			X			
42	X								X		X			
43					X				X		X		X	
44					X					X		X		
45		X		X						X		X		X
46		X		X					X			X		X
47		X					X					X		
48		X							X			X		X
totaal	10	14	3	7	13	3	2	5	9	12	15	17	5	9

Vraag 5. Uur per week

	a. minder dan 16	b. tussen 16 - 32	c. fulltime
1			X
2			X
3			X
6			X
9		X	
12			X
13			X
14			X
18			X
19			X
20		X	
21			X
25		X	
28		X	
29			X
30			X
32		X	
35			X
36		X	
37		X	
38		X	
39		X	
40			X
41			X
42			X
43			X
44			X
45			X
46			X
47			X
48			X
totaal		9	22

Vraag 6. Opleiding

	Universiteit		studie	afgerond
1	KUN	klassieke archeologie		onbekend
2	KUN	kunstgeschiedenis en archeologie	ja	
3	KUN	doctoraal (onderzoeksvaariant)	ja	
		post HBO toeristisch management	ja	
13		MO - b geschiedenis en maatschappijleer	ja	
		diverse vakken Nijmegen, Leiden, Wageningen	nee	
18	KUN	culturele anthropologie specialisatie archeologie	ja	
37	KUN	taal- en cultuur, provinciaal romeinse archeologie	ja	
		geschiedenis	ja	
38	KUN	kunstgeschiedenis en archeologie, provinciaal romeinse archeologie	ja	
6	UvA	Europese archeologie	ja	
	post doc	management archeologische projecten (UvA, VU en ROB)	ja	
9		doctoraal aardwetenschappen bijvak prehistorie	ja	
		leraren opleiding aardrijkskunde eerste graad	ja	
12	Leiden	archeologische studie	ja	
14		sociale geografie (afstudeerrichting historische geografie)	ja	
	IPP	doctoraalstudie fysische geografie/bodemkunde en pre en protohistorische archeologie	nee	
19		hogere bosbouw en cultuurtechnische school	ja	
20	Leiden	Klassieke taal- en letterkunde, hoofvak Klassieke Archeologie	ja	
	Univ.	BA Archaeology	ja	
21	Nottingham			
25		autodidact		
28		MA archeologie	ja	
		management archeologische projecten (UvA, VU en ROB)		
29		archeologie	bijna	
30		TU Bouwkunde	nee	
		post doc management van archeologische projecten	ja	
32	RUG	mediterrane archeologie	ja	
	BAI	prehistorie	nee	
35		HBO biologie en gezondheidskunde 2e graads	ja	
		PASTA cursus		
36		autodidact		
39	Leiden	klassieke archeologie	ja	
	Nijmegen	letteren (promotie)	onbekend	
40		geologie (universitair)	ja	
	KUN	Griekse en Latijnse Talen en culturen afst. richting Klassieke archeologie	ja	
41			ja	
42		HTS	ja	
		ecologie (universitair)	ja	
43		biologie met bijvak archeologie	ja	
44	Utrecht	geschiedenis van de oudheid en antieke cultuur	ja	
45		HBO	ja	
		culturele antropologie	nee	
46	Leiden	pre- en protohistorie	nee	
47		W.O. theorie en methoden van de archeologie	ja	
48		HBO Milieukunde, natuur en landschap	ja	

Vragen 6 en 9: opleiding en werkervaring

OPLEIDING		ERVARING		
		ONVOLDOENDE	VOLDOENDE	
NIET ACADEMISCH	GEEN HBO			25, 36
	HBO			19, 35, 45, 48
ACADEMISCH	ANDERE STUDIE	AFGEROND	3, 37	1, 2, 9, 14, 18, 20, 21, 28, 32, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44
		NIET AFGEROND		13, 30
	VEREISTE STUDIE	AFGEROND	47	6, 12
		NIET AFGEROND		29, 46

niet ontvankelijk

4, 5, 7, 8, 10, 11, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 26, 27, 32, 33, 34, 36

Vraag 10. Leidinggevend?

	JA	NEE	SOMS
1		X	
2		X	
3		X	
6	X		
9	X		
12	X		
13		X	
14	X		
18	X		
19	X		
20		X	
21	X		
25	X		
28	X		
29	X		
30	X		
32		X	
35	X		
36	X		
37			X
38		X	
39	X		
40			X
41	X		
42		X	
43			X
44	X		
45	X		
46	X		
47		X	
48	X		
totaal	19	9	3

Vraag 9 (geel) en 10 (groen).

	a. minder dan 3 jaar	b. tussen 3 en 6 jaar	c. tussen 6 en 10 jaar	d. meer dan 10 jaar	J A	N E E	S O M S
1				X		X	
2				X		X	
3	X					X	
6	X				X		
9			X		X		
12		X			X		
13				X		X	
14				X	X		
18				X	X		
19				X	X		
20				X		X	
21			X		X		
25				X	X		
28			X		X		
29		X			X		
30			X		X		
32				X		X	
35				X	X		
36				X	X		
37	X						X
38		X				X	
39				X	X		
40				X			X
41		X			X		
42			X			X	
43			X				X
44				X	X		
45				X	X		
46				X	X		
47	X					X	
48			X		X		

19
personen

Vragen 13 (geel), 14 (groen) en 15 (oranje).

	13. Publiceert u	14. A	14. B	14. C	15. A lezen vaktijdschriften	15. B vakcongressen	15. C anders
1	ja	x			x	x	x
2	ja		x		x	x	
3	nee				x	x	x
6	ja	x			x	x	
9	nee					x	x
12	ja		x		x	x	
13	ja		x		x	x	x
14	ja	x			x	x	x
18	ja	x			x	x	
19	ja		x		x	x	
20	ja	x			x	x	
21	nee				x	x	
25	nee				x	x	
28	ja		x		x	x	x
29	ja	x			x	x	x
30	nee				x	x	x
32	ja	x			x	x	x
35	ja		x		x	x	x
36	ja			x	x	x	
37	ja	x			x	x	
38	nee				x	x	
39	ja	x			x	x	x
40	nee				x	x	x
41	nee				x	x	
42	ja	x			x	x	x
43	nee				x	x	x
44	ja	x			x	x	x
45	ja	x			x	x	x
46	ja	x			x	x	x
47	ja		x		x	x	
48	nee						

Vraag 16. Last van KNA?

	JA	NEE	
1			geen idee
2	X		
3	X		
6	X		regioarcheoloog
9	X		
12	X		
13	X		
14	X		bedrijf
18	X		gemeente
19	X		gemeente
20		X	
21	X		
25	X		gemeente
28	X		
29	X		
30	X		
32		X	gemeente
35	X		
36	X		
37	X		
38		X	
39		X	
40	X		gemeente
41	X		gemeente
42	X		provincie
43	X		
44		X	gemeente
45	X		bedrijf
46	X		gemeente
47		X	bedrijf
48	X		bedrijf
totaal	24	6	

Vragen 20 (geel) en 21 (groen).

	zelf, ja met maximum			werkgever, ja		
	zelf, ja	zelf, ja met maximum	zelf, nee	werkgever, ja	werkgever, gemaximeerd	werkgever, nee
1			X			X
2	X			X		
3	X			X		
6			X	X		
9		beperkt			beperkt	
12						nvt
13			X			X
14			X			X
18		redelijkheid			redelijkheid	
19	X					X
20		2 jaar				X
21	X			X		
25		beperkt			beperkt	
28		beperkt			1.500	
29	X			X		
30		1 jaar				X
32		redelijkheid				
35	X			X		
36			X	X		
37			X			X
38	X			X		
39			X			X
40	X			X		
41	X			X		
42	X					X
43	X			X		
44			X			X
45			X			X
46			X			X
47	X			X		
48			X			X
totaal	12	7	11	12	4	13

Bijlage 3. Enquête uitkomsten

Er zijn 8 personen die binnen de directe doelgroep van dit onderzoek vallen: personen die gedurende een langere periode werkzaam zijn in de Nederlandse archeologie, geen afgeronde universitaire opleiding archeologie of aardwetenschappen hebben en die derhalve mogelijk baat hebben bij een overgangsregeling.

De ruimer geformuleerde doelgroep, zijnde personen die als archeoloog werkzaam zijn, die wel een academische opleiding hebben afgerond, maar niet in de archeologie, bestond uit 16 individuen. Dezen hebben niet uitsluitend een aan de archeologie gerelateerde studie gevolgd²⁷.

Voor de beantwoording van de vraag zoals geformuleerd in het Plan van Aanpak zijn de vragen 2 & 3, 6 & 7 en 8 & 9 het meest relevant. De analyse en conclusies daarvan worden hier als eerste gegeven.

Het antwoord op de vraag welke functie men momenteel vervult (nr. 2) verschilt een aantal keer van hoe men zelf de functie waardeert (nr. 4). Van de 15 personen die hun functie waarderen als zijnde op het niveau van de KNA-archeoloog, zijn er 10 niet daadwerkelijk in die functie werkzaam. Voor de senior KNA archeoloog is dit 24 om 17, voor de KNA prospector 5 om 3 en voor de senior KNA prospector 9 om 7.

Driekwart van de respondenten gaf aan de functie door de huidige KNA eisen niet meer naar behoren te kunnen vervullen (vraag 16). Dit gold voor allen uit de directe doelgroep en voor 10 personen uit de ruimer geformuleerde groep.

Voor de verdere analyse is uitgegaan van de aan de KNA-actoren gerelateerde waardering zoals men die zelf aan heeft gegeven. De vraag of men over voldoende ervaring beschikte werd dus aan dit gegeven gerelateerd.

Combinatie van opleidingsgegevens (vraag 6 & 7) en ervaringsjaren (vraag 9) wijst uit dat circa de helft van de respondenten over voldoende ervaring beschikt en tevens een academische opleiding heeft afgerond.

Er zijn 6 personen met voldoende ervaring maar zonder academische opleiding.

16 personen hebben voldoende ervaring en een afgeronde academische opleiding niet zijnde de vereiste opleiding.

Drie respondenten beschikten over de vereiste opleiding, al of niet voltooid, maar hebben voor de opgegeven KNA functie niet voldoende ervaring of de ervaring is opgebouwd voorafgaand aan het afstuderen. Zij bevinden zich dus in feite in een "sub variant" van dit onderzoek.

De respondenten hebben de volgende opleidingen genoten op basis waarvan zij hun huidige archeologische werkzaamheden verrichten²⁸:

Provinciaal Romeinse archeologie
Theorie en Methodes van de archeologie
Klassieke archeologie
BA Archaeology (United Kingdom)
Mediterrane archeologie
Geschiedenis van de Oudheid
Culturele antropologie

---

²⁷ Ruim na de (uitgestelde) inleveringdatum werden nog 3 reacties ontvangen. Hadden deze reacties nog verwerkt kunnen worden, dan zouden de genoemde getallen 9 en 17 hebben bedragen.

²⁸ Bij vraag 6 werden daarnaast opleidingen middelbare school, cursussen (o.a. MAP) etc. genoemd.

Aardwetenschappen
Geologie
Fysische geografie
Biologie
Ecologie
Sociale geografie
TU Bouwkunde
HBO Bosbouw
HBO Biologie
HBO Milieukunde
HBO
HTS
MO – b geschiedenis en maatschappijleer

Niet al deze opleidingen voldoen aan de voorwaarde uit het Plan van Aanpak dat zij gerelateerd zijn aan een archeologische studie.

De beantwoording van vraag 8 gaf een zo grote variëteit in gegevens dat deze niet gebruikt konden worden voor een nadere analyse in relatie tot de overige vragen. Wel gaven de antwoorden veelal de onderbouwing voor vraag 4.

De antwoorden gegeven op de vraag wat respondenten persoonlijk nodig denken te hebben om aan de huidige KNA eisen te voldoen zijn verwerkt bij de suggesties met betrekking tot de overgangsregeling.

Voor de KNA eis dat een senior KNA archeoloog minimaal 3 jaar ervaring moet hebben als leidinggevende bij gravend onderzoek zijn de vragen 9 en 10 gecombineerd bekeken. Hieruit kwam naar voren dat ongeveer 60 % van de respondenten aan dit deel van de KNA eis voldoet. Hierin versleuteld zijn ook allen die niet een academische studie hebben gevolgd: zij voldeden allen aan deze eis.

Er is vrijwel geen sprake van langdurige onderbrekingen in de werkzaamheden die van invloed zijn geweest op de ervaringseis anders dan zwangerschapsverloven (2 x) en werkloosheid (1 x).

De leeftijd van de respondenten varieert van 28 tot 64 jaar. Er is een evenredige verdeling over de decennia, met – vanzelfsprekend – de grootste groep geboren tussen 1960 – 1969 en 1970 - 1979. De factor leeftijd lijkt dus voor de analyse niet relevant.

Ongeveer 65 % van de betrokkenen is fulltime werkzaam, 35 % werkt tussen 16 en 32 uur per week. Niemand werkt minder dan 16 uur per week (vraag 5).

Ook zijn er meer personen leidinggevend (19) dan niet-leidinggevend (9).

Er lijkt geen significante relatie te liggen tussen fulltime of parttime werken en of men wel of geen leiding geeft.

Vraag 17 en 18 hebben bleken tot verwarring te hebben geleid en zijn daarom verder niet in de analyse meegenomen.

Het aantal respondenten dat bereid is zelf te investeren in bv. een aanvullende opleiding (vraag 20 en 21) is groter dan het aantal personen dat dat niet is (19 om 11). De bereidheid van de werkgever wordt lager ingeschat: 16 keer verwacht men dat de werkgever zal willen investeren, 13 keer dat dit niet het geval zal zijn.

De vragen 13 t/m 15 geven een beeld van hoe de relatie tot de vakwereld is.

Niet iedereen publiceert, maar iedereen zegt wel de ontwikkelingen in het vakgebied bij te houden.

De enquête kon anoniem worden ingevuld. Het is daarom niet mogelijk achteraf te traceren hoeveel enquêtes vanuit het bedrijfsleven werden geretourneerd en hoeveel vanuit de overheid (gemeentelijke en regionale archeologen, Erfgoedhuizen). Wel is het zo dat sommigen zichzelf en/of hun functie bekend maakten. Zo blijken er 4 respondenten uit het bedrijfsleven en 10 uit de overheid te hebben meegedaan.

Voor zover relevant voor dit onderzoek werd in de vrije ruimte bij vraag 22 over de volgende zaken geschreven:

- Verwarring omtrent de eisen in de KNA en die RACM stelt bij het verlenen van een opgravingsbevoegdheid (2 x)
- De KNA zou ook van toepassing moeten worden gemaakt voor andere functies in de archeologie, zoals die van adviseur (1 x)
- Er is een gebrek aan de juiste publicatie-'fora' (1 x)
- Onbegrip over het niet mee mogen tellen van ervaring opgedaan voorafgaand aan het afstuderen (2 x)
- Opmerkingen betreffende een overgangsregeling (2 x)
- Competenties zouden meegewogen moeten worden (1 x)

Bijlage 4. Handelingen voorbehouden aan senior archeologen

Handelingen voorbehouden aan senior archeologen

KNA 3.1

Protocol Programma van Eisen

Deelproces Opstellen PvE

Controle en fiattering processtappen door senior KNA-archeoloog

Protocol Bureauonderzoek

Deelproces uitvoeren bureau onderzoek

Controle en fiattering processtappen 1.1 t/m 1.8 door senior KNA-archeoloog/senior prospector

Protocol Inventariserend Veldonderzoek

Deelproces uitvoeren IVO-P

Controle en fiattering processtappen 2.2 en 2.3 door senior KNA-archeoloog

Deelproces Uitwerken IVO-P

Controle en fiattering processtappen 3.1 t/m 3.3 door senior KNA-archeoloog

Controle en fiattering processtappen 3.5 t/m 3.9 door senior KNA-archeoloog

Deelproces Uitvoeren IVO-Overig

Controle en fiattering processtappen 1.1 t/m 1.3 door senior prospector

Deelproces Uitwerken IVO-Overig

Controle en fiattering processtappen 2.1 t/m 2.3 (2.4) door senior prospector

Protocol Opgraven

Deelproces Uitvoeren van het Veldwerk

Controle en fiattering processtap 2.6 door senior KNA-archeoloog

Controle en fiattering processtappen 2.7 t/m 2.9 door senior KNA-archeoloog

Deelproces Evaluatiefase

Controle en fiattering processtappen 3.1 t/m 3.3 door senior KNA-archeoloog

Deelproces Uitwerken veldwerk

Controle en fiattering processtappen 4.1 t/m 4.3 door senior KNA-archeoloog

Controle en fiattering processtappen 4.4 t/m 4.8 door senior KNA-archeoloog

OS16

Intake-formulier wordt opgesteld door senior KNA-archeoloog

Senior KNA-archeoloog tekent voor goedkeuring van het resultaat van de behandeling, etc

Protocol Fysiek Beschermen

Deelproces Opstellen archeologische visie Beheer & Inrichting

Controle en fiattering processtappen door senior Archeoloog FB

Deelproces Opstellen archeologische richtlijnen voor beheer & inrichting

C Controle en fiattering processtappen 2.1 t/m 2.3 door Senior archeoloog FB

Protocol Specialistisch Onderzoek

Deelproces Uitvoeren specialistisch onderzoek

Controle en fiattering processtappen 1.1 t/m 1.10 door senior KNA-archeoloog of senior prospector

KNA-maritiem versie 2.0

Bureauonderzoek Maritieme Archeologie

Stap bepalen van het onderzoekskader

Controle en fiattering processtap 1.1 door senior Scheepsarcheoloog

Stap verwachte maritiem-archeologische potentie

Controle en fiattering processtap 3.1 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 3.2 en 3.3 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

PvE Bureauonderzoek maritieme archeologie

De senior scheepsarcheoloog/ senior Onderwaterarcheoloog schrijft het PvE

Inventariserend Veldonderzoek Maritieme Archeologie

Stap voorbereiden veldwerk

Controle en fiattering processtappen 1.1

door senior Scheepsarcheoloog of senior Onderwaterarcheoloog

stap uitvoeren veldwerk

inhoudelijke beoordeling door senior Scheepsarcheoloog of Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 2.2 t/m 2.5 en 2.10 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Afronden veldwerk en opleveren werkgebied door senior Scheepsarcheoloog of

Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 2.17 en 2.18 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Stap uitwerken veldwerk

Beoordelen van materiaal door senior Archeologisch Specialist

Selecteren van materiaal voor analyse door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Conserveren van materiaal door senior Archeologisch Specialist

Verslaglegging door senior Scheepsarcheoloog of senior Onderwaterarcheoloog

Selectieadvies door senior Scheepsarcheoloog of Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 3.1 en 3.10 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Oplevering en goedkeuring door senior Scheepsarcheoloog of Onderwaterarcheoloog

In alle specificaties Maritieme Archeologie worden voorbehouden handelingen gedefinieerd voor senior Scheepsarcheologen en senior Onderwaterarcheologen

Fysiek Beschermen Maritieme Archeologie

Stap maken inrichtingsplan

Aanvullen ontbrekende informatie, inhoudelijk door senior Scheepsarcheoloog of
Onderwaterarcheoloog

Schrijven inrichtingsplan

Controle en fiattering processtap 1.1 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog goedkeuring door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Stap Maken beheerplan

Opstellen plan door senior Scheepsarcheoloog of Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 2.1 en 2.2 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Goedkeuring

Stap Uitvoeren inrichting

Geheel gedaan door senior scheepsarcheoloog of Onderwaterarcheoloog

Stap Uitvoeren beheer

Evaluatie en schrijven beheerrapport door senior Scheepsarcheoloog of Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 4.1 t/m 4.10 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

In alle specificaties Maritieme Archeologie worden voorbehouden handelingen gedefinieerd voor
senior Scheepsarcheologen en senior Onderwaterarcheologen

Maritieme Archeologische Begeleiding

Stap voorbereiden maritiem-archeologische begeleiding

Controle en fiattering door senior Scheepsarcheoloog of senior Ondrwaterarcheoloog

Stap uitvoeren maritiem-archeologische begeleiding

Melding Bevoegd Gezag

Controle en fiattering processtappen 2.1 en 2.5 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Stap uitwerken maritiem-archeologische begeleiding

Waarden en selecteren van het materiaal

Verslaglegging door senior Archeologisch specialist

Controle en fiattering processtappen 3.1 t/m 3.6 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 3.7 t/m 3.10 door senior Scheepsarcheoloog of senior

Onderwaterarcheoloog

Opleveren en goedkeuring

In alle specificaties Maritieme Archeologie worden voorbehouden handelingen gedefinieerd voor
senior Scheepsarcheologen en senior Onderwaterarcheologen

Maritiem Opgraven

Stap voorbereiden veldwerk

Controle en fiattering processtap 1.1 door senior Scheepsarcheoloog of senior
Onderwaterarcheoloog

Stap uitvoeren van het veldwerk

Controle en fiattering processtappen 2.1 t/m 2.7 door senior Scheepsarcheoloog of senior
Onderwaterarcheoloog

Bergen scheepsresten, etc door senior Archeologisch Specialist

Controle en fiattering processtappen 2.12 t/m 2.15 door senior Scheepsarcheoloog of senior
Onderwaterarcheoloog

Afronden veldwerk en oplevering werkgebied

Stap evaluatie

Beoordelen materiaal

Evaluatie vraagstellingen

Selectie materiaal

Controle en fiattering processtappen 3.1 t/m 3.3 door senior Scheepsarcheoloog of senior
Onderwaterarcheoloog

Stap uitwerken veldwerk

Controle en fiattering processtappen 4.1 t/m 4.6 door senior Scheepsarcheoloog of senior
Onderwaterarcheoloog

Controle en fiattering processtappen 4.7 t/m 4.10 door senior Scheepsarcheoloog of senior
Onderwaterarcheoloog

Oplevering en goedkeuring

In alle specificaties Maritieme Archeologie worden voorbehouden handelingen gedefinieerd voor
senior Scheepsarcheologen en senior Onderwaterarcheologen